

עלוו שבועי נזזלת שדה

חידושי תורה בדרך הדרוש
והאגדה על פרשת השבוע

מאת מחבר סדרת הספרים "נחלת שדה" על התורה והמועדים

ק"ק
לתגובות/הערות/דרשות והרצאות ניתן לפנות לטלפון – 050-4145482,
ניתן לקבל את העלוו במייל etayba1@gmail.com

הנושא: מדוע נקרא האמורא שמואל "אריון" (טעימה מנחלת שדה תנאים ואמוראים חלק ב')

ולסימן שבשל עליבותה של אמו, ונכונותה להשפיל את עצמה ולהינשא לאותו אדם פשוט, זכה הוא להגיע לעולם ולצמוח לאחד מגדולי הדורות.

והנה, כתב רבינו יוסף חיים בספרו בן יהודע עמ"ס ברכות (יח:): להסביר מדוע נקרא אביו של שמואל בתואר "אבוה דשמואל" ולא בשמו הפרטי. והביא בשם רבי האי גאון ז"ל: שאביו של שמואל הלך בסחורה למקום רחוק, לימים מצאה אותו מדיית אחת שהיתה יודעת בלשון העופות, ותבעתו לדבר עבירה, ונתנה לו אלף ככרי כסף, ואמר לה למה? אמרה לו: שמעתי שבזה הלילה תוליד בן שלא יהיה כמוהו בחכמה. וכששמע זה הלך בקפיצת הדרך בלילה לביתו, וידע את אשתו, ונתעברה ושב לדרכו בקפיצה, וכשבא הדבר לבית דין הלקוה, וילדה בן ונקרא שמואל, ואחר כך בא אביו והעיד עליו, והיה שמואל אומר אני הרגשתי כשהלקו את אמי והכוני ברצועה על ראשי, שמקום הרצועה ניכר בראשי שפצעו אותי, ועל זה היו קורין אותו אבוה דשמואל, להודיע לכל שאביו היה. ע"כ.

נמצא, כי אמו של שמואל בכל אותם ימים שבעלה היה מחוץ למדינה, עברה סבל קשה ונורא שחשדו בה בחטא חמור מאוד, על לא עוול בכפה. אולם הקב"ה "לעלוט נפש תושיע", ראה בצורה והעניק לה בן כאמורא הקדוש שמואל.

מטעם זה נקרא שמו "אריון" לשון אריה, לרמז על התגברותה של אמו, אשר על אף שפגעו בה והעליבו אותה, היתה שותקת ומבליגה זכתה לבן תלמיד חכם כשמואל.

מצאנו בש"ס מצאנו כמה פעמים שלשמואל האמורא נקרא "אריון" (שבת נג. קידושין לט. מנחות לח: חולין עו:), וביארו התוספות במסכת שבת (שם): שם מלך כדכתיב אריון מלך אלסר, ונקטינו טפי משאר מלכים, לפי שמובלע בו לשון ארי. ע"כ.

ובשיטה להר"ן שבת שם, ובדעת זקנים כאן, מובא שיש לזה רמז במה שכתוב "אריון מלך אלסר", שהרי הגמרא בבכורות (מ:ט): אומר: דקיימא לן דכל היכא דפליגי רב ושמואל, הלכתא כרב באיסורי וכשמואל בדיני. וזה שנרמז אריון מלך "אל - סר", פירוש, ששמואל הוא מלך, חוץ מאיסורים.

וצריך ביאור, מדוע מכל האמוראים קיבל שמואל את התואר "אריון"?

מעשה שהיה בנערה צדיקה וחסידה, בת לאחת המשפחות המיוחסות ביותר בעם היהודי, שהכל ניבאו לה עתיד מזהיר, והיו בטוחים שתשדך עם גאון הגאונים, עם האחד והמיוחד שביין גדולי הדור הבא. והנה, זמן קצר לפני תקופת שידוכיה, הוציאו עליה שם רע בעניין פלוני, שלא היה ולא נברא. כדרך של בריות, הופצה השמועה במהירות מאיש לרעהו. הנערה ניסתה להכחיש את העלילה, אבל עד מהרה הבחינה שלא תוכל לה, לשמועה זו, שעברה כבר משכונה לשכונה ומעיר לעיר, והמצב יצא משליטתה.

כל בן-אנוש היה יוצא מדעתו כתוצאה מאירוע משפיל שכזה. אבל היא, בהיותה בת ישראל כשירה וחסודה, שחונכה על ידי הוריה לביטחון מלא באלוקים חיים, קיבלה עליה את הדין באהבה גמורה, לא באה בטרוניות ומענות, לא בעטה בבוראה חלילה, אלא שפכה תחנוניה לפני בוראה: 'אני מטילה את עצמי אל זרועותיך, ובוטחת בך שגם דבר זה שאירע לי, לטובתי הוא.

הצעת השידוכים היחידה שהגיעה אליה, לאחר צאת השמועות הזדוניות, הייתה של בחור שנשא בתואר 'עוזר העגלון של העיירה'. והיא, כמי שמכירה את ריבונה ובוטחת בו בלב שלם, הסכימה להינשא לבחור זה. כשעמדה תחת חופתה, פנתה אל ה' יתברך בבכי "ולעלוט נפש תושיע"..." התפללה לאלוקיה, שאם היא לא זכתה להינשא לבן תורה מופלג, לפחות שילדיה יזכו לצמוח לגדולי תורה ויראה.

והקב"ה שמע לעלובה הלזו. ארבעה בניו גדולי עולם יצאו ממנה ומעוזר-העגלון. אחד מהם היה הגאון הרב יחיאל הלר זצ"ל בעל ה'עמודי אור', השני בעל ה'חוסן יהושע', וגם שני הבנים הנוספים פיארו את שלשלת הדורות בעם ישראל. ומעניין שבעל ה'עמודי אור', שהריץ תשובות הלכתיות לכל רחבי תבל, היה נוהג לחתום בסיום מכתבו בתואר: "העלוו, יחיאל העליר במ"ו אהרן זללה"ה חוב"ק סוואלק יע"א". לאות

בס"ד יצא לאור הספר
שרבים ציפו לו
**נזזלת שדה – תנאים
ואמוראים**

בביאור מעשייהם והנהגותיהם של
התנאים והאמוראים בדרך הדרוש
והאגדה.

ביאת המשיח בחודש חשוון בזכות אברהם אבינו

ארבעה מלכים ישבו בעירק ושלטו שלטון ללא מצרים על ארץ ישראל, וחמשת מלכי ארץ ישראל העלו להם מיסים.

"שתים עשרה שנה עבדו את כדלעומר" – העבירו כסדר את תשלומי המיסים, "ושלש עשרה שנה מרדו" – עד שיום אחד, בשנה השלש עשרה הפסיקו לשלם, נמאס להם, "ובארבע עשרה שנה בא כדלעומר והמלכים אשר אתו" להילחם בחמשת המלכים שמרדו בהם.

בדרכם למלחמה הם כבשו את כל המלכים מסביב, את האימים ואת הזוזים וכו'. בסוף הגיעו לחמש ערי סדום ועמורה, ערכו עמם מלחמה בעמק השיידים, ניצחו אותם ולקחו את יושביהם בשבי ביניהם גם את לוט אחיין של אברהם אבינו.

בא הפליט ומגלים לנו חז"ל (נדה סא.) שהוא עוג מלך הבשן, ומגלה את אזנו של אברהם שאחיין שלו לוט – נפל בשבי.

ועל כך אומר הפסוק: "וישמע אברם כי נשבה אחיו וירק את חניכיו ילידי ביתו שמונה עשר ושלש מאות וגו'". ופירש רש"י: חניכי חנכו כתיב, זה אליעזר שחנכו למצוות.

ומקור דבריו מדברי הגמרא בנדרים (לב.) "שמונה עשר ושלש מאות", אמר רב אמי בר אבא: אליעזר כנגד כולם. איכא דאמר, אליעזר הוא דחושבניה הכי הוי. ע"כ.

והנה חז"ל גילו לנו את מספר החיילים שהיו עם ארבעת המלכים, והיה מספר רב של חיילים, כמובא בסנהדרין (צה:): אמר רב יהודה אמר רב: בא עליהם סנחריב הרשע בארבעים וחמשה אלף איש בני מלכים יושבים בקרונות של זהב ... ובשמונים אלף גיבורים לבושי שריון קליפה ובששים אלף אחוזי חרב רצים לפניו והשאר פרשים, וכן באו על אברהם (- כשנלחם בארבעה מלכים, רש"י), וכן עתידין לבוא עם גוג ומגוג. ע"כ.

ואם כן כיצד הצליח אברהם אבינו לנצח צבא כה גדול של מליונים?

אומרת הגמרא בסנהדרין (צו.) על הפסוק (לך לך י"ד, ט"ו): "וַיַּחַלֵּק עֲלֵיהֶם לַיְלָה הוּא וְעֶבְדָיו וַיִּכְּסוּ וַיִּדְּפְּסוּ עַד חוֹבָה אֲשֶׁר מִשְׁמָאל לְדָמֶשֶׁק". אמר רבי יוחנן, אותו מלאך שנזדמן לו לאברהם לילה שמו, שנאמר (איוב ג', ג'): "וְהַלַּיְלָה אָמַר הָרָה גְבִיר".

ומעיר המהרש"א שלמדנו במסכת נידה (זט:) שהמלאך הנקרא "לילה" הוא הממונה על ההריון, וכדברי הגמרא שם: אותו מלאך הממונה על ההריון לילה שמו ונוטל טיפה ומעמידה לפני הקדוש ברוך הוא ואומר לפניו: רבונו של עולם! טיפה זו מה תהא עליה? גבור או חלש, חכם או טיפש, עשיר או עני. ואילו רשע או צדיק לא קאמר כדרכי חנינא, דאמר רבי חנינא הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים וכו'. ע"כ. ומתקשה המהרש"א, מה ענין מלאך הממונה על ההריון למלחמתו של אברהם אבינו בארבעת המלכים?

ומתריך המהרש"א, שאותו מלאך הוא בעל הגזירה שנמרוד יהיה גיבור וחזק ובלתי מנוצח, וממילא אברהם אבינו אינו יכול לנצחו. לכן נשלח עתה מלאך זה לשנות את הגזירה ולהחליש את כוחו של נמרוד, כדי שיוכל אברהם אבינו לנצחו.

אולם נראה ליישב בדרך אחרת, בהקדם דברי הגמרא (במות סב. עבודה זרה ה.): "אין בן דוד בא עד שיכלו כל נשמות שבגוף". פירש"י: "שבגוף - חדר, כי 'גוף' שם מקום המיוחד לנשמות העתידים להיות נולדים". נמצא כי ביאת המשיח תלויה בכמות הילודה, ורק לאחר שיבואו לעולם כל הנשמות הצריכות לבוא, רק אז יבוא המשיח.

כמו כן, מצינו שהטעם שיצא אברהם אבינו להילחם בארבעת המלכים ולהציל את לוט מהשבי, משום, נשמת דוד המלך ומשיח שהיתה טמונה בו. וכדברי המדרש (בר"ר מא, ד) על הפסוק (תהילים פ"ט, כ"א) "מצאתי דוד עבדי", היכן מצאתיו? בסדום. ומובא במדרש תנחומא (פרשת לך לך סימן ט): שמלחמה זו היתה נגד מלחמת גוג ומגוג, ועל כן נשבה לוט שהיה ניצוד בו נשמת משיח. ואברהם מסר נפשו להציל את נשמת משיח.

ממילא כיון שכל יציאתו של אברהם למלחמה בארבעת המלכים היתה בשביל להציל נשמת משיח, לכן מלאך הממונה על ההריון שגם בו תלוי ביאת המשיח בא וסייע לאברהם אבינו במלחמתו.

ואותה מלחמה ממשיכה וקיימת גם בימינו אנו, ואברהם אבינו נלחם להביא ולקרב את ביאת המשיח. וכמובא במדרש (ילקוט שמעוני תהלים, פרק ק"י, רמז תתס"ט): אמר ר' יודן בשם רבי אחא בר חנינא: לעתיד לבוא מושיב הקב"ה למלך המשיח לימינו ואברהם לשמאלו לפני אברהם מתכרכמות ואומר בן בני יושב לימין ואני לשמאל והקב"ה מפיסו ואורמ בן בנך על הימין שלך ואני לימיןך הוי וענותך תרבני. ע"כ. נמצא כי זכות אברהם יתגלנה משיח צדקנו.

וכן בביאור דברי בועז לרות (רות ג', י"ג) "שכבי עד הבוקר", אומר הזהור חדש (על רות דף מ"ח ע"ב) עד בוקרו של משיח. והיינו, שידע בועז שנשמת משיח טמונה ברות, ומבקש תמתין עד שיתגלה מידת הבוקר מידתו של אברהם אבינו.

ומובא בספר בני יששכר (מאמרי חודש חשוון תחילת מאמר א'): והנה בית ראשון שבנה שלמה נשלם בחדש הזה מרחשון כמבואר בכתוב ירח בול, והנה עפ"י רוח הקדש לא חניכו שלמה עד ירח האיתנים תשרי, והיה מרחשון מתבייש, והבטיח השם יתברך לשלם שכרו לעתיד במהרה בימינו בבנין השלישי, ע"כ תוכן דברי המדרש הובא בילקוט מלכים. עיי"ש. אם כן נראה מבואר מזה, דחניוך בית השלישי במהרה בימינו יהיה במרחשון וכו'. עכ"ל.

והטעם לכך, כיון שבחודש זה קוראים את הפרשיות העוסקות בענייניו של אברהם אבינו מעוררים בזה את זכותו של אברהם אבינו, שכל עניינו להילחם בגוג ומגוג ולהביא את המשיח.

הודעות חשובות לקראת זמן חורף הבעל"ט.

שיעורים חדשים של הרב איתי בן אהרן שליט"א

- מידי יום רביעי בשעה שבע בערב ימסור הרב שיעור בבית הכנסת סילוורה מול בית הכנסת זהרי חמה (שוק מחנה יהודה).

- מידי יום שני מתקיים שיעור בהלכות שבת מפי הרב בבית הכנסת יד שלמה רחוב יונתן בן עוזיאל 4 גבעת שאול, משעה 10:45 בבקר עד 12:15 לאחר מכן תפילת מנחה.

- בכל יום לאחר תפילת שחרית בנץ החמה, מתקיים שיעור בדף היומי מפי הרב, בבית הכנסת תפארת ירושלים לעדת הגורג'ים רחוב חפץ חיים 29 שכונת גאולה.

- בליל שבת הקרוב פרשת לך לך ימסור הרב שיעור בבית הכנסת מוסיוף בשעה שמונה בערב.

- קו השיעורים של הרב - 0772618021